

למרות האקראיות ששולטת בה, התערוכה הקבוצתית ב"רו ארט" מצליחה להמריא

הרנדומליות הזאת היא לא רק תוצר של תערוכה שמתבססת על אמני הגלריה הנוכחיים, אלא של רוח הזמן באמנות העכשווית. יש בזה משהו עצוב, ולכן יש בזה גם משהו יפה

אבי פיטשון פורסם לראשונה: 04.12.2019 17:30 עודכן ב: 05.12.2019 12:00

כמה גורמים מתלכדים סביב התערוכה הזאת כדי ליצור מקדם מסוכן של רנדומליות. זה מתחיל בכך שמדובר בתצוגת תכלית של אמני הגלריה, מסוג התערוכות שבדרך כלל מעלים בקיץ, לפני תחילת העונה. כותרת התערוכה היא שמה של הגלריה, שזה קצת עצלני ומשעמם. מאיה במברגר, שזו התערוכה השנייה שהיא אוצרת במקום (אחרי תערוכת הצילום של הדס סט), ביקשה מהמשתתפים, 19 במספר, להציג עבודה "שחורגת מהעשייה האמנותית המרכזית שלהם" – מסוג התרגילים שהסיכוי שלהם להעלות את מפלס העניין הוא בדיוק 50%, ומעורר חשש מסוגת העבודה הנרקיסטיטית והמיותרת "עבודה בתהליך". כפי שכבר נאמר מעל דפים אלה, סיימו את העבודה, ואז נבוא להתרשם, תודה.

אבל בשורה התחתונה, מקדם האקראיות קשור לעניין הרבה יותר גורף ומהותי, ששום דבר מהגורמים שצינו לעיל לא מעלה ולא מוריד ממנו. כלומר, הוא היה נוכח בתערוכה לא משנה מה היה הקונספט, הכותרת או מספר האמנים השייכים לגלריה. כלומר, הפיסקה הראשונה בביקורת הזאת היתה ניסיון עלוב לדחות את הקץ: דיון על גורלה של גלריה לאמנות עכשווית בימים האחרונים של העשור השני למאה ה-21.

בין הקטבים של טעם וקו מאפיין המנסה להיות עקבי במשהו, לא משנה מה, לבין הקיום במה שפה ושם עושה קולות של שוק ממש, ובתקופה שבה מתברר יותר ויותר שמה שמאפשר למערכות כוח מכל הסוגים לשמור על הגמוניה הוא אי יציבות פרמננטית – קשה להיראות עכשוויים מבלי לרחף בלימבו של אקראיות אינסופית. הכל מעניין. הכל משעמם. הכל מטומטם. עכשיו, זה לא שמדובר בתערוכה של מילניאלים, משתתפים בה לפחות שני בומרים, אבל רוח הזמן היא חור שחור בולע-כל. הוריאציה בפרטים לא משנה זאת. גם טווח הגילים של המציגים נשאב ומצטרף לאותו לימבו גיהנומי ודבילי כאחד, לאותה תחושה אקוטית של מלנכוליה ואי-ודאות, סימני התקופה והדור. ופה נפתח פוטנציאל מסוים סביב השאלה, באיזו מידה התערוכה רנדומלית (בנושאה, בטווח האסתטיקות, באיכויות העבודות שבה), ובאיזו מידה היא יודעת שהיא חייבת להיות כזו. ובכן, התערוכה "רו ארט" בגלריה רו ארט משוקעת בתוך זמנה – היא לא מפגינה שום מודעות לכך. ככזו, היא "סתם" רנדומלית. נותר רק לשוטט בארכיפלג בן 19 איים, או בין 19 הספינות החולפות זו לצד זו בחשיכה, ולדלות אוצרות מאוקיינוס הכאוס.

יש רק אקט אחד מלכד שנאבק בסחף האין המדכא – אקט קבוצתי, קולקטיבי, שיתופי, אנושי, אוושה של חמימות ופרמננטיות אוניברסלית בקור הארקטי של טונדרת העכשווי (טוב בסדר אני מפסיק עם הדימויים האלה): בשבוע הקמת התערוכה נפגשו כל האמנים לארוחת ערב בחלל הגלריה עצמו. המפגש תועד ומוקרן באורכו המלא (קרוב לשעתיים) בתערוכה, ללא קרדיט. לגלות שאמנים של גלריה מסחרית נפגשו פנים לפנים להתרחשות נעימה באופיה זה מרגש. אם זה מה שמרגש אותי זה רק סימן לכמה פני הדברים קודרים, אבל זה גם הרגע להפיג את החשש מאותו שיטוט בין העבודות עצמן – יצא באופן אקראי שחלק משמעותי מהן טובות בואכה מצוינות.

אפילו העבודה בתהליך – הקליפ של נועם תורן – שמאיים עלינו דרך הטקסט האצרותי שיעסוק לכשיושלם ב"מערב ארצות הברית כגיאוגרפיה מדומיינת", נחוות כמוצר מוגמר, שמקפל בתוכו את כל הרגשות שבהם דנתי. מעודדות על מגרש פוטבול, תזמורת אופיינית על אותו מגרש, נער מחופש לאינדיאני מתקרב אל הנערות המקובצות משוחחות על הקווים, דמות איש מחופש לפרה מרקדת, אולי קמע של קבוצה, חולפת על פני הפריים, כלב נובח בלי קשר לכלום: זה מדהים איך המגוּחך, המצחיק, היומיומי והסתמי כמעט אף פעם לא ייראו כאלה היום, כמעט תמיד ייראו עצובים. אם אנחנו לפני עידן טוטליטרי חדש שכל מה שמצפה לנו אחריו זו שואה סביבתית, הרי "הכל נוראי", אם לשאול את שמו של דף פייסבוק קומי מילניאלי.

אחת העבודות בתערוכה מתייחסת לכך ישירות – שעון וידיאו בסגנון שתי דקות לחצות של מייגן וויטמארש. המחוגים נעים ו-12 שירי הייקו באנגלית מתחלפים על המסך, בסגנון "סוף העולם שוב. הפעם היקום נמס. אבל לאט כמו שחר". חלקם יפהיים, חלקם סתמיים. רנדומלי. על שולחן ארוחת הערב שנותר במרכז החלל וסביבו ניצבים פסלונים היברידיים ומוטציוניים למיניהם, עבודות של אמנים שמוכרים כציירים. כולם יפים, חפצי לשכת-מוזרויות מעתיד אפוקליפטי שבו נחזור להדבקות בגן כי זה מה שנשאר. אהבתי במיוחד את "אבותי" של ראובן קופרמן, "סוריקטה עם ביצת יען" של שרון גלזברג וגם "פנים" של בויאן: שני אובייקטים מעץ שכמעט נראה כמו רדי-מייד מהדהדים פרימיטיביזם אפוקליפטי ברוח אותה סיסמה מאד-מקסית, "אנחנו לא יודעים באיזה נשק ישתמשו במלחמת העולם השלישית, אבל ברביעית ישתמשו במקלות ואבנים". הצירורים ה"לא חשובים" שצייר ערן וולקובסקי על פיסות קטנות של דפי זהב בשאריות צבע באתנחתה כלשהי מעבודה על הדבר האמיתי (אולי תערוכת היחיד שלו במקום ביוני) מאיימים להיות יפים יותר מאלה שהציג באותה תערוכה, שהיו יפים. האפור המלוכלך על הנייר מאחד בין הנושאים האקראיים: מטוסי קרב, נערה על ספה, סוס, מגדל מים שקצת מזכיר טורנדו קפוא. הכל מדכדך ביופיו ברה-החלוף. ספת הפסיכולוג של מיכל היימן ככתם מונוליתי שחור, פיגורטיבי ומופשט, תבחרו מה בא לכם. נחש אפרפר בתוך סערת טושים ורודים שציירה להלי פרילינג ישר על הקיר. ירון אתר חלם שהוא מבקר בתערוכה של ישי שפירא קלטר וצייר את זה. צמד הצירורים מוצגים לצד אובייקט פיסולי של קלטר. החלום יותר יפה. רועי מנחם מרקוביץ' בווידיאו קצר שכולו תיעוד מוקלט ומוקלד של שיחה עם מוקדנית ביטוח חיים. זה מצחיק וסימבולי – היא שואלת אותו אם הוא לוקה במגוון מחלות אימות, הוא עונה כן והיא משיבה ב"מצוין" ועוברת לשאלה הבאה. הפוליסה לא מכסה התאבדות. זו לא באמת עבודת אמנות, סתם פרזנטציה תיעודית של אותו הכל מטומטם/נוראי שכולנו מכירים היטב, אבל היא נחוצה כאן כמה שהיא אז לא נתקטן הפעם.

נועה יפה צילמה השתקפות של נוף אורבני על ראש של בובת חלון ראוה וזה מצליח להיראות כמו המשך טבעי של אסתטיקת גוף עבודתה, שבדרך כלל מורכב יותר טכנית ומדיומלית – תעתוע מענג, הרגע שלוקח להבין על מה בעצם אתה מביט – וגם מתחבר עם הפוסט-פרימיטיביזם הנבואי שנכח בעבודות אחרות בתערוכה.

קרן גלר מראיינת את משפחת בעלה הארגנטינאי, ומאחר שהראיונות מבוססים רק על כך שכל בן/בת משפחה רק מסבירים סכמטית של מי הם אחים/דודות/גיסים וכדומה, העין מתפנה להתרכז באוסף הדמויות, כשהפורמט הביתי והגיחוך שבמידע הלא נחוץ שוב מעלים את העצב הזה. אולי זה רק אני שבדיכאון? לא נראה לי. לא משנה. בכל מקרה, במקרה יצאה תערוכה טובה. נ"ב. אם אתם כבר בקריית המלאכה, לכו ל"חתכי נעורים", הדפסים מ-1932 של ליאו רוט. בגיל 18, בפולין, הוציא רוט פנזין אקספרסיוניסטי של ייסורי טינאייג'ר (גלריה חנינא, שביל המרץ 5 קומה 1, עד 14.12).

"רו ארט", אוצרת: מאיה במברגר. גלריה רו ארט (שביל המרץ 3 בניין 8 קומה 4, קרית המלאכה, תל אביב). ג'ה' 12:00-18:00; ו', שבת 11:00-14:00. עד 31.12